

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii

Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy

20 sierpnia 2020 r.

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii

Wstęp	3
A - WARIANT TRADYCYJNY	6
1. Zanim zaczniesz planować swoje zadania.....	6
2. Stwórz nowe procedury	6
3. Przygotuj przestrzeń szkoły i określ zasady korzystania z części wspólnych	7
4. Nawiąż kontakt z rodzicami i uczniami przed 1 września	7
5. Zaplanuj integrację uczniów	8
6. Opracuj wnioski z analizy efektów dotychczasowej edukacji zdalnej	8
7. Wdrażaj narzędzia edukacji zdalnej od początku roku szkolnego	9
B - WARIANT MIESZANY (HYBRYDOWY).....	10
1. Zaprojektuj zalecenia do mieszanej organizacji pracy szkoły	10
2. Podziel się doświadczeniami	10
3. Poznaj platformę edukacyjną Eduwarszawa.pl	11
C – WARIANT ZDALNY	12
1. Ułóż zasady pracy z przedszkolakami.....	12
2. Wspieraj uczniów i rodziców dzieci z niepełnosprawnościami	13
3. Efektywnie realizuj zajęcia zdalne.....	14
4. Włącz nauczycieli do monitorowania problemów uczniów	15
5. Nie zapomnij o bezpiecznym przetwarzaniu danych osobowych.....	15
6. Porównuj doświadczenia i szukaj inspiracji	16

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii
Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, 20.08.2020

Wstęp

Szanowni Państwo,

1 września 2020 roku rozpoczniemy nowy rok szkolny. Inauguracja odbędzie się w atmosferze nadziei na powrót do szkolnej normalności, ale i w niepewności związanej z rozwojem sytuacji epidemicznej w naszym kraju i mieście. Za nami blisko cztery miesiące nauki zdalnej. W tym czasie nabyliśmy wiele doświadczeń i umiejętności, ale również napotkaliśmy na sporo problemów, których obecności jesteśmy świadomi.

Od wiosny 2020 roku samorządowa placówka doskonalenia nauczycieli - Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń (WCIES) oferuje wsparcie nauczycieli w ramach Warszawskiego Modelu Zdalnego Doskonalenia Nauczycieli. Uczniom, podobnie jak nauczycielom, służyć będzie uruchomiony niedawno warszawski portal edukacyjny projektu Eduwarszawa.pl (dla użytkowników licencji MS Office365 zakupionych przez m.st. Warszawę). Portal udostępnia coraz szerszej grupie dyrektorów, nauczycieli oraz uczniów profesjonalną platformę do komunikacji w społeczności szkolnej oraz dostęp online do zasobów dydaktycznych. Jednocześnie ogromnym wyzwaniem dla Warszawy jest przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu uczniów i poszukiwanie możliwości dofinansowania zakupów sprzętu komputerowego dla uczniów i szkół. Warszawa jest dla wszystkich, również ta wirtualna.

Zdajemy sobie sprawę, że warunki nauki w poszczególnych szkołach są różne, co wynika z ich wielkości, zagęszczenia (zwłaszcza z obecności „podwójnego rocznika”), układu funkcjonalnego, stanu technicznego, sytuacji kadrowej, jak też sytuacji ekonomicznej rodzin. Dlatego rola dyrektorów szkół w podejmowaniu decyzji o sposobie nauki jest kluczowa. Decyzje te muszą być (poza formalnymi uzgodnieniami ze służbami sanitarnymi i organem prowadzącym) dobrze komunikowane uczniom i rodzicom. Zawsze, na pierwszym miejscu stawiamy bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, nie zapominając o bezpieczeństwie nauczycieli i pracowników placówek.

Decyzje o formach realizacji kształcenia w nowym roku szkolnym powinny być podejmowane na szczeblu rządowym. Tymczasem regulacje prawne przenoszą odpowiedzialność za organizację pracy szkoły na dyrektorów placówek i organy prowadzące. Wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS), Ministerstwa Zdrowia (MZ) i Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) dotyczą głównie podstawowych wymogów bezpieczeństwa sanitarnego w szkołach i placówkach oświatowych.

MEN zakłada trzy możliwe scenariusze powrotu do nauki szkolnej. Są nimi: model nauki w sposób tradycyjny, model nauki zdalnej i model nauki hybrydowej (mieszanej). Zgodnie z założeniami, poszczególne modele mogą być jednocześnie wdrażane w różnych rejonach kraju, w zależności od panującego tam zagrożenia sanitarnego. Część placówek być może będzie pracowała stacjonarnie, a inne zdalnie lub w sposób hybrydowy.

W podejmowaniu tych odpowiedzialnych decyzji nie pozostawimy dyrektorów bez wsparcia. Chcemy, aby z czasem w całej Warszawie obowiązywały w tej kwestii ramowe standardy i procedury. Przedstawiamy Państwu *Warszawskie wytyczne edukacyjne*, opracowane przy udziale członków Warszawskiej Rady Edukacyjnej, za co serdecznie dziękuję. Zapewniając jakość poszczególnych metod nauczania i form organizacyjnych, dbamy o szanse edukacyjne i życiowe naszych dzieci. Doświadczamy nowego rodzaju solidarności i wspólnotowości. Od nas zależy, jakie będą rezultaty.

Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy
Renata Kaznowska

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii

W trakcie nowego roku szkolnego 2020/2021 dyrektorzy szkół i placówek będą musieli podejmować szybkie decyzje na podstawie aktów prawa oświatowego ustanowionych przez MEN (<https://www.gov.pl/web/edukacja/organizacja-szkol-nowe-akty-prawne> (dostęp z 19.08.2020) oraz korzystając z doświadczeń z okresu wiosennej edukacji na odległość.

Organizacja pracy w tym roku szkolnym to zadanie, które ma być realizowane zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Edukacji Narodowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczny-powrot-do-szkol-dzialania-men-w-organizacji-roku-szkolnego-20202021-w-warunkach-epidemii> (dostęp z 19.08.2020) w wariancie:

- A. tradycyjnym;**
- B. mieszanym (hybrydowym)** tj. połączenia kształcenia stacjonarnego z kształceniem zdalnym;
- C. zdalnym.**

Chcemy wesprzeć dyrektorów w przygotowaniu się do nowych zadań i przedstawiamy materiał, który wskazuje kluczowe problemy organizacyjne, proponuje możliwe rozwiązania i rekomenduje przydatne materiały źródłowe. Wśród najważniejszych kwestii znalazły się następujące grupy tematów:

- ⇒ przygotowanie się do pracy według wariantów wskazanych przez MEN; określenie odpowiednich zasad organizacji pracy szkoły i organizacja pierwszych dni nauki;
- ⇒ przygotowanie procedur związanych z bezpieczeństwem nauki i pracy;
- ⇒ informacje dotyczące bezpieczeństwa psychicznego uczniów, nauczycieli i dyrektorów;
- ⇒ przyjęcie jednolitych sposobów monitorowania postępów uczniów (zasad oceniania) oraz modyfikacji szkolnych zestawów programów nauczania i programów wychowawczo-profilaktycznych, z uwzględnieniem możliwości pracy według wariantu B lub C;
- ⇒ ujednolicenie procesu komunikacji całej społeczności szkolnej (nauczycieli i pracowników, uczniów, rodziców);
- ⇒ aktualizacje prawa wewnątrzszkolnego;
- ⇒ przykłady dobrych praktyk.

Nasze wskazówki i instrukcje będziemy aktualizować i poszerzać, wspierając się doświadczeniem i wiedzą dyrektorów, nauczycieli, rodziców i ekspertów oświatowych. Chcemy dzielić się przydatnymi informacjami, wnioskami płynącymi z pierwszych tygodni nauki, interesującymi tekstami.

Wprowadzamy zasadę dzielenia się kłopotami i rozwiązaniami. Wykorzystamy funkcjonujące narzędzia do komunikacji, uaktywnimy kontakty z reprezentantami środowisk dyrektorskich i pracowników wydziałów oświaty, by szukać wspólnie odpowiedzi na pytania i problemy. W ten sposób *Warszawskie wytyczne edukacyjne* będą aktualizowane, zgodne z nabieranym przez wszystkich doświadczeniem oraz zmieniającą się sytuacją epidemiczną (więcej informacji na s. 10).

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii
Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, 20.08.2020

Decyzją MEN od pierwszego września br. uczniowie rozpoczną edukację stacjonarną (wariant A), przestrzegając ogólnych wytycznych GIS, MZ i MEN. Dyrektor szkoły lub placówki, z uwagi na aktualną sytuację epidemiologiczną - <https://www.pssewawa.pl/p,249,sytuacja-epidemiologiczna-na-terenie-powiatu-mst-warszawy-zwiazana-z-koronawirusem-sars-cov-2-wywolujacym-zachorowanie-na-covid-19> ; (dostęp z 19.08.2020 - komunikaty na stronie Powiatowej Stacji Sanitarnej- Epidemiologicznej m.st. Warszawy), będzie mógł czasowo zawiesić zajęcia, według wariantu B lub C. Wymagać to będzie wcześniejszego przygotowania się do w miarę płynnego przejścia pomiędzy odmiennymi sposobami pracy szkolnej społeczności.

Warszawskie wytyczne edukacyjne zawierają praktyczne wskazówki dla dyrektorów szkół i przedszkoli, w tym również specjalnych oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych (Załącznik „Wytyczne do pracy PPP”). Wkrótce dołączymy informacje dla placówek pozaszkolnych.

W prezentowanych materiałach, oprócz wyciągów z dokumentów opracowywanych przez pracowników Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, wykorzystaliśmy niezwykle cenne uwagi członków Warszawskiej Rady Edukacyjnej, która jest ciałem opiniotwórczo-doradczym przy Prezydencie m.st. Warszawy: <http://edukacja.warszawa.pl/edukacja-warszawska/warszawska-rada-edukacyjna> (dostęp z 19.08.2020) . Dziękujemy Im za niezawodność, zaangażowanie i gotowość do współpracy.

A - WARIANT TRADYCYJNY

Praca szkoły w wariantcie A wymagać będzie przede wszystkim aktualizacji przepisów i wprowadzenia podwyższonych rygorów bezpieczeństwa. Okres pracy stacjonarnej można też wykorzystać do podsumowania doświadczeń i przygotowania podstawowych rozwiązań, na wypadek konieczności wprowadzenia modelu B lub C.

1. Zanim zaczniesz planować swoje zadania...

Po analizie aktów prawnych, jeszcze przed rozpoczęciem prac koncepcyjnych, przeczytaj informacje umieszczane na stronie MEN tzn. *Najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi w związku z powrotem uczniów do szkół i placówek 1 września 2020 r.*: <https://www.gov.pl/web/edukacja/Q-A-powrot-uczniow-do-szkol-i-placowek-1-wrzesnia-2020> (dostęp z 19.08.2020) oraz *Zalecenia dla dyrektorów szkół i placówek, które znajdują się w strefie żółtej i czerwonej, możliwe modele kształcenia w czasie epidemii (...)* - <https://www.gov.pl/web/edukacja/organizacja-ksztalcenia-zalecenia-dla-dyrektorow>; (dostęp z 19.08.2020). Znajdziesz tu wskazówki, które mogą pomóc w interpretacji niektórych zapisów z rozporządzeń.

2. Stwórz nowe procedury

Oprócz standardowych zadań realizowanych przed rozpoczęciem roku szkolnego, przygotuj się do wykonania nowych:

- a. procedury dotyczące zasad higieny w związku z profilaktyką zakażenia SARS-CoV-19, obowiązujące od 1 września 2020 r. i procedury postępowania na wypadek zakażenia koronawirusem lub zachorowania na COVID-19, obowiązujące od 1 września 2020r.: <http://edukacja.warszawa.pl/aktualnosci/22369-zasady-bezpieczenstwa-w-szkolach-od-wrzesnia>
- b. lista osób odpowiedzialnych za przekazywanie dyrektorowi informacji o ewentualnych zagrożeniach - pamiętaj o zachowaniu sukcesji, zgodnie z systemem kontroli zarządczej;
- c. ustalenie szybkiej ścieżki komunikacji i skutecznego kontaktu wewnątrz szkolnej społeczności;
- d. projekty komunikatów dyrektora do uczniów, rodziców i pracowników dotyczące nowej organizacji pracy szkoły;
- e. lista osób (pracowników i uczniów) zaliczanych do grupy podwyższonego ryzyka zachorowania;
- f. krótkie informacje o BHP dla uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników – w formie plakatów np. przygotowanych przez MEN, haseł „przypominajek” (Załączniki graficzne do „Warszawskich wytycznych edukacyjnych”).

W opracowywanych dokumentach możesz wykorzystać wytyczne Sanepidu i wskazówki z procedur opracowanych przez Urząd m.st. Warszawy. Uwzględnij wytyczne dla wszystkich jednostek wchodzących w skład zespołu (ale i tych będących ze szkołą w kontakcie, jak np. bursa lub internat) i wszystkie typy prowadzonych zajęć (np. rewalidacyjno-wychowawcze). Możesz stworzyć jeden dokument podzielony na części zgodnie z wariantami nauczania lub opracować bardziej rygorystyczną wersję dla wariantu B. Staraj się tworzyć dokumenty w randze „zarządzeń dyrektora”. Pamiętaj też, że jako dyrektor jesteś kierownikiem zakładu pracy i musisz określić dla poszczególnych stanowisk pracy swoich pracowników nowe ryzyko zawodowe.

3. Przygotuj przestrzeń szkoły i określ zasady korzystania z części wspólnych

Zaplanuj prowadzenie lekcji i zajęć dla poszczególnych oddziałów, w miarę możliwości w jednej sali. Bezpieczniej będzie, jeśli to nauczyciele będą przychodzili do klas. Wprowadź od początku roku szkolnego stałe reguły bezpieczeństwa, np. takie jak:

- o każdy z uczniów ma przypisaną jedną i tą samą ławkę, chyba że lekcje muszą być prowadzone w pracowniach przedmiotowych;
- o uczniowie przebywają w tej samej sali, a młodsi uczniowie w miarę możliwości, również podczas posiłków (ew. modyfikacja dotychczasowych zaleceń dotyczących długości przerw: https://bip.warszawa.pl/Menu_przedmiotowe/zarzadzania_uchwaly/Zarzadzania/Prezydent_m_st_Warszawy/2014/listopad/6822_2014.htm);
- o zaplanowanie, w miarę możliwości, przerw między lekcjami w różnych godzinach, z opcją wychodzenia uczniów na zewnątrz budynku szkoły;
- o umieszczanie pojemników z płynami dezynfekującymi w każdej sali;
- o minimalizowanie bezpośrednich kontaktów uczniów na lekcjach i zajęciach (np. lekcje W-F bez sportów kontaktowych);
- o regularne wietrzenie sal i noszenie maseczek w ogólnodostępnych przestrzeniach zamkniętych;
- o wydzielenie pomieszczenia, które w krytycznym momencie będzie mogło pełnić rolę izolatki;
- o wykorzystywanie terenów wokół szkoły, parków, terenów zielonych;
- o uruchomienie wszystkich wejść do budynków, w celu maksymalnego rozgęszczenia wewnątrzszkolnej komunikacji.

4. Nawiąż kontakt z rodzicami i uczniami przed 1 września

Jak najszybciej informuj rodziców i uczniów o nowych przepisach, procedurach oraz o trybie ich wdrażania w szkole. Wcześniej przygotuj społeczność szkolną do powrotu do stacjonarnej nauki i postaraj się dotrzeć do jak największej grupy osób. Możesz do tego wykorzystać wszystkie sposoby komunikacji, które wypracowaliście wiosną w czasie zdalnej nauki.

Poproś rodziców o pozostawanie z wychowawcami w bieżącym kontakcie i uprzedź ich o możliwości zmian w planach lekcji - dyrektorzy niektórych szkół starają się przygotować dwa, a nawet trzy warianty zajęć. Może i w twojej placówce będzie to możliwe?

Poleć, aby wychowawcy przekazali rodzicom informację o zmienionych zasadach otrzymywania pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendium szkolne). Rada m.st. Warszawy 30 lipca br. przyjęła uchwałę, zgodnie z którą stypendium szkolne można wykorzystać na dofinansowanie zakupu komputera/tabletu/laptopa dla ucznia. *Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta stołecznego Warszawy*: <https://bip.warszawa.pl/NR/exeres/214258E0-9B2B-42A3-86C6-A95065305E32,frameless.htm> (dostęp z 19.08.2020) wprowadziła też inne modyfikacje. Rodzice uczniów ubiegających się o stypendium szkolne powinni do 15 września br. złożyć wniosek w ośrodku pomocy społecznej, właściwym dla swojego miejsca zamieszkania. W związku z tymi zmianami zrób przegląd zakresów zadań szkolnych pedagogów.

5. Zaplanuj integrację uczniów

Grupą, o którą trzeba będzie szczególnie zadbać będą pierwszoklasiści i ich rodzice. W szkołach ponadpodstawowych pierwszy tydzień września może być wypełniony zajęciami zapoznawczym zastępującymi wyjazdy integracyjne. W tym tygodniu – albo przynajmniej dniu - nie odbywałyby się konwencjonalne lekcje, w zamian za to uczniowie mogą realizować takie projekty, by uczniowie integrowali się podczas wspólnych zadań. Uczniowie mogą ten czas spędzić na boisku szkolnym, zachowując bezpieczną odległość od siebie, rozmawiając, grając w gry integracyjne niewymagające kontaktu fizycznego oraz zapoznając się ze swoim wychowawcami i innymi nauczycielami. To bardzo ważne dla stworzenia poczucia wspólnoty i zapewnienia wymiany informacji pomiędzy uczniami, tak by mogli utrzymać ze sobą kontakt w sytuacji konieczności wprowadzenia wariantu B lub C. Rozważ z zespołem nauczycieli, czy uczniowie mogą zapoznać się z wymaganiami przedmiotowymi dopiero po integracji, tj. w drugim tygodniu szkoły, kiedy już będą się czuli bardziej oswojeni ze szkołą i nowymi koleżankami i kolegami.

Podobne podejście zastosuj w klasach pierwszych szkół podstawowych i w oddziałach przedszkolnych. Pamiętaj, że małe dzieci od dawna czekają na pójście do szkoły. W pierwszych dniach ważne jest wspólne przetrenowanie zasad bezpieczeństwa, nowych zasad poruszania się w obiekcie, zasad kontaktu z rówieśnikami. W formie zabawy wprowadzaj dzieci w nowe reguły życia w placówce. W przedszkolu zdecyduj, czy masz warunki do zorganizowania bezpiecznych dni adaptacyjnych dla trzylatków i ich rodziców (możesz je skrócić do jednego dnia). Warto zapoznać rodziców najmłodszych dzieci z trybem przygotowywania przedszkola do przebywania dzieci w nowej sytuacji sanitarnej.

6. Opracuj wnioski z analizy efektów dotychczasowej edukacji zdalnej

Dużo wątpliwości budzi dziś sposób realizacji podstawy programowej, wyraźnie widać konieczność adaptacji jej treści do formy edukacji. Porozmawiaj z nauczycielami o tym, że podstawa programowa to jeden z instrumentów wspierania rozwoju dzieci i młodzieży, a nie główny cel edukacji, to baza do tworzenia szkolnych programów. Zastanówcie się wspólnie nad możliwościami elastycznego podejścia i przeprowadźcie ocenę rzeczywistych strat w realizacji podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów. Taka analiza będzie szczególnie ważna w kształceniu zawodowym.

W świetle rezultatów dalszej pracy istotne będzie wyodrębnienie niezrealizowanych efektów nauczania i przebudowanie programów tak, aby doprowadzić do realizacji efektów nauczania wynikających z podstawy programowej w kolejnych latach nauki, w poszczególnych przedmiotach i zawodach.

Zdalne nauczanie ujawniło również liczne problemy sprzętowe. Przemysł rozwiązania na wypadek braku dostępu niektórych dzieci do komputerów. Pamiętaj też o zagadnieniach wychowawczych np. sprawdzeniu, co teraz dzieje się z uczniami, którzy byli mało aktywni lub nie uczestniczyli w wiosennych zajęciach zdalnych. Omów możliwe działania i źródła wsparcia w sytuacjach trudnych (np. przemoc domowa, „wypadanie dzieci z systemu”, przewlekłe choroby). Po przekazaniu zadań związanych z pomocą socjalną do pomocy społecznej możesz rozdzielić na nowo zadania pedagogom i zachęcić do współpracy z psychologami.

W każdej dzielnicowej poradni psychologiczno-pedagogicznej i w poradniach specjalistycznych dyżurują specjaliści wspierający uczniów i ich rodziców. Biuro Edukacji uruchomiło od marca br.

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii
Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, 20.08.2020

Psychologiczne Centrum Wsparcia dla Rodziców i Uczniów (PCW), którego zadaniem jest pomoc uczniom i rodzicom w radzeniu sobie z nowymi wyzwaniami związanymi z pandemią. PCW pracuje od poniedziałku do piątku, od godz. 9.00 do 16.00 – numer telefonu to 0 519 047 370.

W minionym roku szkolnym dużym zainteresowaniem cieszyła się formuła kontaktu mailowego z poradniami. Skontaktuj się z rejonową poradnią i uzgodnij możliwość udostępnienia jednego adresu, pod którym można zgłosić się w razie potrzeby rozmowy w sprawie trudnego wydarzenia lub sytuacją, również kryzysową. Zachęć wychowawców do upowszechniania takiego kontaktu z poradnią.

7. Wdrażaj narzędzia edukacji zdalnej od początku roku szkolnego

Część warszawskich szkół i placówek ma już dostęp do platformy Eduwarszawa.pl: <http://edukacja.warszawa.pl/dla-nauczyciela-i-dyrektora/cyfryzacja-oswiaty/cyfrowa-szkola> (dostęp z 16.08.2020) - to narzędzie pracy, które można wykorzystywać nie czekając na rozwój wydarzeń. Przez całe wakacje WCIES prowadził szkolenia online dla warszawskich nauczycieli, a od sierpnia ruszyły zapisy również dla rad pedagogicznych. Ta forma podnoszenia kompetencji cyfrowych to już stała oferta szkoleniowa samorządowej placówki doskonalenia nauczycieli. Sprawdzonym sposobem wsparcia i przygotowania się na zmiany jest dzielenie się przez nauczycieli doświadczeniami, praca w zespołach pod kierunkiem liderów, np. zdalnej edukacji.

Zaaranżuj pracę zespołów nauczycielskich, w których jedni mogą pomagać drugim, uczyć ich i wspierać. Być może chętni do takiego wsparcia będą rodzice uczniów? W szkołach ponadpodstawowych podejmij działania skutkujące zacieśnianiem współpracy z samorządem uczniowskim; uczniowie najstarszych klas niejednokrotnie dawali świadectwo brania większej odpowiedzialności za efekty swojej nauki w czasie pandemii.

B - WARIANT MIESZANY (HYBRYDOWY)

Ten wariant pracy szkół wywołuje dziś najwięcej pytań. Trudno przewidzieć wszystkie ryzyka i określić efektywne sposoby ich minimalizowania. MEN określa obecną sytuację jako konieczność stosowania przez dyrektorów szkół i placówek „elastycznych rozwiązań”. Uzasadnienie do projektu dokumentu wskazuje możliwości rozwoju wydarzeń (...) *Sytuacja epidemiologiczna nie została uszczegółowiona ze względu na konieczność uwzględnienia zarówno pojedynczych podejrzeń zakażeń lub samych zakażeń, jak i nagłego przyrostu liczby zakażeń nie tylko w szkole lub placówce, ale i na danym obszarze (w gminie, regionie). Wydana przez właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego pozytywna opinia wobec inicjatywy zawieszenia zajęć w szkole lub placówce będzie uwzględniała kwestie skali zagrożenia epidemiologicznego dla danej społeczności szkolnej. Zatem także w przypadku np. grupy uczniów przewlekłe chorych (na podstawie opinii lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad uczniem) lub grupy uczniów, którzy posiadają wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, dyrektor będzie mógł wystąpić o zawieszenie dla nich zajęć w formie stacjonarnej.*

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12336966/katalog/12708002#12708002> (dostęp z 19.08.2020).

1. Zaprojektuj zalecenia do mieszanej organizacji pracy szkoły

Zaczynając pracę nad organizacją pracy szkoły w wariantcie mieszanym musisz wziąć pod uwagę kilka istotnych przesłanek: strukturę i liczebność klas, warunki lokalowe, zasoby kadrowe, możliwości techniczne. Ważne też będzie, czy informacja o możliwym zagrożeniu zachorowaniem dotyczyć będzie kontaktu z uczniem, nauczycielem czy pracownikiem administracji lub obsługi.

W organizacji pracy szkoły w trybie mieszanym zaleca się, by:

- uczniowie najmłodszych klas szkół podstawowych jak najdłużej pozostawali w szkole (problem z przebywaniem w domu bez opieki, brak możliwości samodzielnego uczenia się, potrzeba bliskiego kontaktu z rówieśnikami);
- uczniowie klas starszych klasach, od klasy IV, pracowali w trybie mieszanym tygodniowej wymiany klas – część oddziałów pracuje zdalnie, część w szkole;
- uczniowie szkół ponadpodstawowych w trybie mieszanym, z uwzględnieniem organizacji nauki przedmiotów zawodowych w szkole i tworzeniem bloków przedmiotów teoretycznych w nauczaniu zdalnym;
- nauczyciele, którzy mają kłopoty techniczne ze sprzętem prowadzili lekcje online na terenie szkoły lub mieli wypożyczony sprzęt szkolny.

2. Podziel się doświadczeniami

Wariantów pracy mieszanej może być wiele, stąd potrzebne będzie dzielenie się najlepszymi pomysłami, których wdrożenie do konkretnej szkoły okaże się najprostsze. Będziemy zbierać informacje z Warszawy, Polski i z innych systemów oświatowych o sprawdzonych praktykach. Chcemy na bieżąco dzielić się wiedzą, tak by z czasem powstała baza różnych rozwiązań.

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii
Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, 20.08.2020

W tworzeniu takiego zasobu wiedzy wykorzystamy również miejski system ankietowy i wideokonferencje. Wprowadzamy cykliczne spotkania z dyrektorami szkół i pracownikami dzielnicowych wydziałów oświaty i wychowania, by rozwiązywać problemy związane z nauczaniem w czasie epidemii. Więcej informacji otrzymasz wkrótce w dzielnicowym wydziale oświaty (schemat komunikacji poniżej).

3. Poznaj platformę edukacyjną Eduwarszawa.pl

W warszawskich placówkach oświatowych wdrażamy platformę edukacyjną Eduwarszawa.pl. Skala projektu to wydatek 12 mln zł, który zostanie poniesiony przez m.st. Warszawę w perspektywie 3 lat. Pozwala to na zakup 29 tys. licencji aplikacji pakietu Microsoft Office 365 dla nauczycieli oraz 250 tys. licencji dla uczniów. Każda licencja to prawo instalacji aplikacji na 15 urządzeniach (5 komputerów, 5 tabletów, 5 smartfonów). Projekt Eduwarszawa.pl wdrażamy w kilku etapach. Pierwszy – pilotaż - zakończył się w czerwcu br. i objął 22 szkoły i placówki z pięciu dzielnic: Praga-Południe, Targówek, Ursynów, Wawer i Żoliborz. W sumie wzięło w nim udział ponad 13 tysięcy uczniów i około 1300 nauczycieli. W kolejnym etapie, w nowym roku szkolnym z Eduwarszawy.pl korzystać będzie 235 szkół i placówek tj. ok. 13 tys. nauczycieli i ok. 100 tys. uczniów. Włączenie do systemu wszystkich warszawskich szkół i pozostałych placówek planujemy do końca czerwca 2021 r. Jeśli masz pytania związane z licencjami aplikacji pakietu Microsoft Office 365 w ramach Eduwarszawy.pl, skontaktuj się z nami: eduwarszawa@eduwarszawa.pl

C – WARIANT ZDALNY

Pracy w wariantcie C uczylimy się w minionym roku szkolnym. Podjęcie nauki zdalnej w pandemii można potraktować jako szansę na tworzenie nowego modelu edukacji, rozumnie czerpiącego z osiągnięć naukowych. Być może przekonanie o budowaniu nowej edukacji pomoże Twoim nauczycielom w poszukiwaniu wartościowych rozwiązań? Szkoła, która wspólnie podjęła wyzwanie nowego sposobu nauczania, wyniosła doświadczenie zespołowej satysfakcji i twórczych rozwiązań.

Mamy już też pierwsze dane dotyczące szans i zagrożeń związanych ze zdalną edukacją. Zapraszamy do lektury wyników badań prowadzonych przez Biuro Edukacji wśród warszawskich nauczycieli oraz raportu z zagrożeń powstawania „luk edukacyjnych”. Zjawisko to opisywane jest jako ujemny skutek pandemii, związany z przechodzeniem szkół na całym świecie ze stacjonarnego trybu pracy, na zdalny: <http://edukacja.warszawa.pl/dla-nauczyciela-i-dyrektora/cyfryzacja-oswiaty/cyfrowa-szkola/22366-edukacja-zdalna-zagrozenia-i> (dostęp z 19.08.2020). Te informacje mogą dać radzie pedagogicznej ważne punkty odniesienia w planowaniu nowych metod nauczania i uczenia się.

Poniżej prezentujemy porady, które pomogą podsumować, uzupełnić lub wzbogacić waszą dotychczasową praktykę pracy w czasie zdalnej edukacji. Niektóre zapisy są uniwersalne, część będzie adresowana do konkretnych odbiorców lub grup wiekowych.

1. Ułóż zasady pracy z przedszkolakami

Realizacja założeń podstawy programowej wychowania przedszkolnego w warunkach edukacji domowej jest utrudniona. Z rozmów z rodzicami wiemy, że w sytuacji kiedy cała rodzina musi korzystać ze sprzętu komputerowego (rodzice - praca zdalna, starsze rodzeństwo - lekcje on-line) potrzeby przedszkolaków schodzą na dalszy plan. Największym problemem jest brak samodzielności małych dzieci związanej z obsługą sprzętu - zawsze potrzebna jest pomoc osoby dorosłej. W niektórych przedszkolach nauczyciele wykorzystali czas pandemii na przeniesienie edukacji z sal na zewnątrz budynku. Ten przedszkolny nurt „outdoor education” (http://www.bc.ore.edu.pl/Content/1070/PRZYR_10_1.pdf dostęp z 16.08.2020) połączony z nagrywaniem zadań dla dzieci do odtwarzania w domu cieszył się wiosną powodzeniem wśród rodziców. Możesz zachęcać nauczycieli do nagrywania krótkich filmów z zajęciami edukacyjnymi i umieszczania ich na założonym kanale YouTube, albo polecania rodzicom ciekawych źródeł w sieci, z których można korzystać. Wielu rodziców sygnalizowało też, że dla dzieci ważne były nawet kilku minutowe, bezpośrednie rozmowy ze swoimi nauczycielkami, w czasie których mogły opowiadać o swoich przeżyciach. Pamiętajcie o takich kontaktach.

Jeśli masz obawy o dostęp maluchów do Internetu, przypominaj rodzicom, że małe dzieci najlepiej uczą się poprzez codzienne doświadczenia i interakcje ze znajomymi osobami – czas spędzony w domu można przeznaczyć na wzmocnienie relacji. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że możecie inspirować rodziców do podejmowania z dziećmi prostych czynności i działań, które będą miały walor edukacyjny. Dla maluchów to może być np.:

- dbanie o porządek w swoim pokoju,
- samodzielne ubieranie i rozbieranie, traktowane jako ćwiczenia w zakresie samoobsługi,

- o prowadzenie rozmów na różne tematy np. dotyczące danej pory roku, zjawisk atmosferycznych itp.,
- o wspólne przygotowywanie posiłków,
- o czytanie i opowiadanie, a przy tym rozwijanie i poszerzanie słownictwa,
- o organizowanie wspólnych zabaw.

Zachęć rodziców do zbierania prac plastycznych, które dzieci wykonywały podczas zajęć „domowego przedszkola”. Po powrocie do placówki będzie można je wspólnie obejrzeć i omówić.

Porozmawiaj o kwestiach związanych ze skuteczną pomocą psychologiczno – pedagogiczną. To jeden z większych problemów z czasu wiosennego zamknięcia przedszkoli. Część zadań logopedzi i pedagogzy specjaliści realizowali z pomocą nagrywania krótkich filmów i przygotowywania pakietów zadań do realizacji z rodzicami. Próbowali też terapii prowadzonej na różnych platformach. Ten obszar wsparcia harmonijnego rozwoju dzieci ciągle wymaga udoskonalania.

2. Wspieraj uczniów i rodziców dzieci z niepełnosprawnościami

Planując pracę z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami pamiętaj o szczególnej roli współpracy z rodzicami. Jak najwcześniej przedstaw im możliwe formy kontaktu i narzędzia do pracy zdalnej i uzgodnij najdogodniejsze rozwiązania. Oczywiście, dobrze by było, gdyby rodzic mógł korzystać z programów i narzędzi, które już zna albo z programów łatwych w obsłudze, których jest w stanie szybko się nauczyć. Weź pod uwagę, że z niektórymi rodzicami kontakt może być tylko telefoniczny (część z nich może nie mieć dostępu do komputera). Jeśli to możliwe, nauczyciele powinni umawiać się z uczniem i rodzicem na konsultacje stacjonarne oraz indywidualne zajęcia rewalidacyjne i z pomocy psychologiczno-pedagogicznej (jeśli uczeń z takich korzysta).

Dostosuj formy i czas pracy zdalnej do potrzeb i możliwości uczniów. Wypracuj wspólnie z radą pedagogiczną zgodną ze standardem dostępności i poziomem funkcjonowania uczniów, optymalną formę kontaktu z uczniem słabowidzącym i uczniem słabosłyszącym, także z uczniem, który nie używa mowy dźwiękowej i kontakt z nim jest możliwy z użyciem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji. Zadbaj o różne formy przekazu, zarówno werbalne, jak i wizualne i dźwiękowe.

Pracę uczniów organizuj z zachowaniem bezpiecznego i ergonomicznego korzystania z narzędzi multimedialnych. Uczniowie z niepełnosprawnością, np. uczniowie z porażeniem mózgowym w ograniczonym zakresie mogą korzystać z urządzeń elektronicznych, dlatego zadbaj o to, by dostosować rozkład zajęć zdalnych i stosowane narzędzia do indywidualnych możliwości ucznia. W trakcie prowadzenia zajęć nauczyciele powinni stosować pomoce, które będą służyły rewalidacji uczniów, odpowiednio do typu niepełnosprawności - np. w wypadku uczniów słabowidzących wskazane jest używanie pomocy wizualnych stosowanych w terapii wzroku. Praktyczne wskazówki do pracy możesz znaleźć w rekomendacjach MEN *Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* (link do materiałów na s. 17) oraz w Załączniku „Wskazówki do pracy z uczniami niepełnosprawnymi”.

Zastanów się też nad nową organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pomyśl o możliwościach zachowania ciągłości zajęć rewalidacyjnych, zajęć socjoterapeutycznych, zajęć

rewalidacyjno-wychowawczych oraz zajęć ze wczesnego wspomagania. Rozważ formułę hybrydową, tak aby uczniowie mieli co pewien ustalony czas, bezpośredni kontakt ze specjalistami.

Z zespołem nauczycieli, którzy dokonują wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i tworzą dla niego indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny dokonaj podziału zajęć specjalistycznych na takie, które można prowadzić w kontakcie zdalnym i takie, które wymagają bezpośredniego kontaktu z dzieckiem. Opracuj ze swoimi nauczycielami dostosowany do nowych okoliczności kalendarz spotkań stacjonarnych z uczniem np. w zakresie zajęć logopedycznych, zajęć z integracji sensorycznej czy ćwiczeń ze szkolnym fizjoterapeutą.

Motywuuj uczniów oraz rodziców do przysyłania informacji zwrotnych. Wypracuj z nauczycielami i z rodzicami dziecka najdogodniejszą dla Was i jednocześnie systematyczną ścieżkę dostarczania informacji zwrotnych, np. ustalcie, że rodzice będą przekazywali w piątek uwagi i wnioski dotyczące zajęć realizowanych w danym tygodniu. Ustalcie grafik dyżurów telefonicznych i konsultacji online nauczycieli. Określcie zasady takich konsultacji (np. pory i ich czas trwania), m.in. po to, żeby wyeliminować telefony rodziców późnym wieczorem i zapewnić równy dostęp do konsultacji wszystkim uczniom i rodzicom. Monitorujcie aktywność ucznia. Starajcie się jak najszybciej reagować, jeśli któryś z uczniów bez podania przyczyny, nie uczestniczy w zajęciach szkolnych. Wiemy, że może go to wykluczyć z systemu edukacji.

Opracuj dla rodziców zestaw niezbędnych ćwiczeń, jakie mogą sami prowadzić z dzieckiem. Znajdźcie wspólnie z gronem pedagogicznym czas na analizę efektów tak realizowanej nauki i wsparcia. Być może w działaniach nauczycieli, specjalistów lub rodziców należy dokonać zmian, a może jakieś kwestie dodatkowo wyjaśnić opiekunom dziecka pracującym z nim w domu? Taki osobisty kontakt to szansa na pozytywne zmotywowanie rodziców do prowadzenia pracy z dzieckiem.

3. Efektywnie realizuj zajęcia zdalne

Dotychczasowe doświadczenie nauczania zdalnego nie ujednoliciło trybu prowadzenia lekcji. W części szkół zajęcia były nagrywane, tak aby uczeń miał szansę, jeżeli tylko potrzebuje, wrócić do interesującego go zagadnienia. Były też szkoły, w których oczekiwano od uczniów bieżącej obecności online. Wprowadzaj zasady, które będą przejrzyste dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

Pamiętaj o:

- elastycznych planach lekcji, dostosowanych do psychofizycznych możliwości uczniów, przyjmij jako zasadę w pracy dydaktycznej, aby lekcje zaplanowane były na 30 – 45 minut;
- wprowadzaniu ograniczeń w liczbie zajęć każdego dnia (zwiększając w zależności od wieku i potrzeb) np. 6 zajęć w klasach starszych i 4 zajęcia w klasach młodszych;
- zaangażowaniu wychowawców do monitorowania przebiegu zajęć i dbania o bezpieczeństwo psychiczne uczniów, częstego kontaktu z uczniami (to może być nawet 15 min. rano przed lekcjami lub popołudniu, po ich zakończeniu);
- angażowaniu mniej obciążonych nauczycieli do współorganizacji zajęć (np. wsparcia innych nauczycieli w kontaktowaniu się z uczniami lub rodzicami, tworzenia materiałów dydaktycznych lub wychowawczych itp.);
- pilnowaniu regularności spotkań zespołów przedmiotowych (online) i wymiany doświadczeń;

- wdrożeniu zasady, by nauczyciele krótko przypominali na zajęciach treści przekazywane na poprzedniej lekcji;
- wprowadzeniu przez nauczycieli przedmiotowych krótkich przerw pomiędzy zajęciami online, podczas których uczniowie będą mieli możliwość wykonywania prostych ćwiczeń ruchowych;
- zadbaniu o równomierne zadawanie prac domowych i wyznaczanie sprawdzianów - zorganizujcie wymianę informacji pomiędzy nauczycielami, a za taką koordynację mogą być odpowiedzialni wychowawcy klas lub nauczyciele ich wspomagający;
- ustaleniu sposobów oceniania uczniów (na stronie 15 znajdziesz przydatne linki), pamiętając o konieczności systematycznego przekazywania informacji zwrotnej i wykorzystywaniu różnego rodzaju metod oraz nowych wskaźników aktywności i efektywności ich pracy;
- zorganizowaniu przestrzeni wirtualnej dla uczniów, czyli możliwości swobodnej rozmowy między uczniami (np. moderowanej przez nauczyciela);
- zaproszeniu przedstawicieli samorządu uczniowskiego do rozmowy o doświadczeniach uczniów z waszej szkoły.

4. Włącz nauczycieli do monitorowania problemów uczniów

Wiarygodnym sposobem pozyskiwania informacji zwrotnej jest ankietowanie uczniów i rodziców. Możesz również stworzyć internetową wersję „pudełka”/„skrzynki”, gdzie będzie można wysyłać (nawet w pełni anonimowo) zgłoszenia i sygnały o problemach. Uwagami dotyczącymi prowadzenia lekcji może zajmować się zespół przedmiotowy lub kierowniczy szkoły. Natomiast sytuacje dotyczące osobistych problemów ucznia mogą trafić do pedagoga szkolnego, który wraz z wychowawcą (a w przypadku sygnału anonimowego z dyrektorem), pomagałby danemu uczniowi np. poprzez odpisanie na wiadomość i zachęcenie do spotkania lub rozmowy. Takie „pudełka” mogą być tworzone z wykorzystaniem znanych systemów jak np. ankiety Google, być w pełni anonimowe i bardzo łatwe do wypełnienia przez ucznia.

5. Nie zapomnij o bezpiecznym przetwarzaniu danych osobowych

Nowe przepisy dotyczące realizacji zajęć szkolnych w formie pracy zdalnej dają szeroką możliwość realizowania przez nauczycieli zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia, w tym z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej. Kiedy korzystamy z platformy do zdalnego nauczania, trzeba pamiętać o bezpiecznym przetwarzaniu danych. Urząd Ochrony Danych Osobowych przygotował poradnik dla szkół „Dane osobowe bezpieczne podczas zdalnego nauczania”, który jest dostępny na stronie: <https://www.gov.pl/web/edukacja/zdalne-nauczanie-uodo> (dostęp z 19.08.2020)

Jako dyrektor pamiętaj o:

- a. zawieraniu porozumienia w zakresie przetwarzania danych osobowych wymaganych do realizacji procesu zdalnego nauczania (wzór porozumienia możesz dostać w dzielnicowym wydziale oświaty lub w Biurze Edukacji);
- b. informowaniu nauczycieli, rodziców oraz uczniów o sposobie realizacji procesu zdalnego nauczania;
- c. zwróceniu szczególnej uwagi na zabezpieczenie danych przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych;

- d. zapewnieniu nauczycielom właściwych warunków do pracy zdalnej, np. umożliwienie korzystania ze sprzętu znajdującego się w budynku szkoły, służbowego e-maila.

Swoich nauczycieli zobowiąż do:

- a. postępowania zgodnie z polityką lub inną procedurą wprowadzoną w szkole lub placówce w zakresie korzystania ze sprzętów elektronicznych (tj. upewnienie się, czy np. wykorzystywane urządzenie ma aktualny system operacyjny, czy używane są programy antywirusowe, czy dokonane są niezbędne aktualizacje, używanie mocnych haseł dostępowych, blokowanie komputera po pewnym czasie bezczynności oraz założenie odrębnych kont użytkowników w przypadku korzystania z komputera przez wiele osób, szyfrowanie, chronienie hasłem urządzeń przenośnych, na których zapisane są dane osobowe);
- b. prowadzenia korespondencji przy wykorzystaniu służbowych adresów e-mail, zwracania szczególnej uwagi na zabezpieczenie danych osobowych udostępnianych w przesyłanych wiadomościach;
- c. publikowania na ogólnie dostępnych portalach lub stronach internetowych jedynie materiałów edukacyjnych;
- d. sprawdzania i monitorowania obecności uczniów w zajęciach z zachowaniem proporcjonalności i minimalizacji danych (np. nie można w tym celu korzystać z narzędzi zbierających dane biometryczne).

Warto przeczytać (dostęp z 19.08.2020):

- a. Ochrona danych osobowych podczas pracy zdalnej: <https://uodo.gov.pl/pl/138/1459>
- b. Dane dzieci bezpieczne w sieci: <https://uodo.gov.pl/pl/138/1363>
- c. Ochrona danych osobowych w szkole: <https://uodo.gov.pl/pl/383/479>

6. Porównuj doświadczenia i szukaj inspiracji

- Od marca br. na stronie WCIES znajduje się „Poradnik zawierający wskazówki na temat organizacji nauczania zdalnego”. Wiele rad opisanych w tym opracowaniu będzie nadal przydatnych, szczególnie dla nowo powołanych dyrektorów i doskonalących się nauczycieli: https://www.wcies.edu.pl/media/system/pdf/materialy_educacyjne/Poradnik%20dyrektora%2023%2003%202020.pdf
- Cenne wskazówki dotyczące zebranych doświadczeń i mądrego planowania dalszej nauki online znajdują się na stronie Fundacji *Szkoła z klasą*. „Rady dla rady” to materiały, które będą przydatne dla grona pedagogicznego, ale również i dla rodziców, którzy (chcąc nie chcąc) stali się w czasie pandemii aktywnymi uczestnikami zdalnej edukacji: <https://www.szkolazklasa.org.pl/rady-dla-rady/>
- Jak skutecznie oceniać w czasie procesu zdalnego nauczania? Ten problem jest widoczny i wymaga przemyślenia. Dobre ocenianie pomaga uczniom się uczyć, a więc powinno być obecne również w nauczaniu zdalnym: <https://blog.ceo.org.pl/nagranie-z-webinarium-jak-oceniac-w-zdalnej-edukacji/> oraz <https://blog.ceo.org.pl/wp-content/uploads/2020/04/Jak-oceniac-w-czasie-procesu-zdalnego-nauczania-artykul-Danuty-Sterny-CEO.pdf>

Warszawskie wytyczne edukacyjne - nauka w czasie pandemii
Materiał opracowany przez Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, 20.08.2020

- „Kształcenie na odległość – poradnik dla szkół” opracowany w marcu br. przez MEN: <https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-na-odleglosc--poradnik-dla-szkol>
- „Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” rekomendacje MEN opracowane w kwietniu br. przez MEN: <https://www.gov.pl/web/edukacja/wsparcie-uczniow-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi>
- Czy zastaliśmy polską szkołę tablicową, a zostawimy „onlajnową”? To refleksje o zdalnym nauczaniu krakowskiego nauczyciela: <https://plus.gazetakrakowska.pl/nauczyciel-szczerze-o-edukacji-zdalnej-to-przewrot-na-ktory-nie-byalismy-gotowi/ar/c1-14920916>

W ostatnich latach warszawska edukacja doświadczyła wielu trudnych sytuacji. Wspólnie, dobrze sobie z nimi poradziliśmy. Ufamy, że podobnie będzie również teraz, bo wiemy już, że możemy na siebie nawzajem liczyć, czerpać z doświadczeń, wzajemnej pomocy i wsparcia, zachowując spokój i chłodny umysł.

Warszawskie wytyczne edukacyjne – nauka w czasie pandemii to materiał, który powstawał z potrzeby chwili, w trosce o nasze zdrowie i bezpieczeństwo, wprost fizyczne, ale również nie mniej ważne - psychiczne. Wiemy, że to zbiór zaledwie podstawowych informacji. Będziemy go wspólnie dalej redagować i wzbogacać w nowe teksty, rozwiązania i materiały źródłowe. W kolejnych dniach i tygodniach pojawią się w nim m.in. wzory przydatnych dokumentów, wskazówki metodyczne dla nauczycieli przedmiotowych, opisy rozwiązań dotyczących podziałów przestrzeni szkolnej. Będziemy publikować artykuły ekspertów edukacyjnych poświęcone praktycznym wdrożeniom z edukacji hybrydowej, np. na podstawie modeli opracowanych na podstawie *case studies*. Myślimy też o wydaniu poradnika omawiającego możliwości prowadzenia efektywnej edukacji zdalnej, wykorzystującej wyniki badań psychologii poznawczej (kognitywnej). Zachęcamy do kontaktu, wymiany uwag i bieżącego śledzenia strony internetowej Biura Edukacji: www.edukacja.warszawa.pl